

GEOMORFOLOGICKÝ PRŮZKUM ROZSEDLINOVÝCH JESKYNÍ HŘBETU KNĚHYNĚ (MORAVSKOSLEZSKÉ BESKYDY)

Michal Břežný

*Katedra fyzické geografie a geoekologie, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita
v Ostravě, Chittussiho 10
71000 Ostrava - Slezská Ostrava
Česká republika, 774 918 954, michal.brezny@seznam.cz*

Abstrakt

Rozsedlinové jeskyně jsou jedním typem pseudokrasových jeskyní. Vznikají podél tektonických puklin posunutím alespoň jednoho horninového bloku. Jejich výskyt je často spojen se svahovými deformacemi. Mohou vznikat v počáteční fázi vývoje sesuvu nebo jako důsledek finálního gravitačního pohybu. [1,2] Při studiu těchto jeskyní je tedy důležité rozlišit, v jaké fázi vývoje se svah nachází. Analýzou strukturních prvků v jeskyni lze zjistit, k jakým svahovým procesům docházelo při vývoji dané jeskyně.

Cílem práce bylo zjistit, jaké svahové procesy se uplatňovaly při vývoji zkoumaných jeskyní.

Zkoumané jeskyně Žánova díra a Kyklop se nacházejí na jihovýchodním až jižním svahu Kněhyně. Celý tento svah je postižen četnými deformacemi, které se projevují na povrchu trhlinami, zvlněním, skalním řícením. Ve spodní části svahu jsou četná suťová pole.

Jeskyně Kyklop a Žánova díra se nacházejí asi 80 m JV od vrcholu Kněhyně. Nacházejí se ve stejné trhlíně, která vede zhruba ve směru SV – JZ. Kyklop má 40 m průlezných chodeb. Dělí se na severní a jižní větev. Severní začíná 4 m stupněm a pak pokračuje rovnou chodbou. Jižní část vede několika úzkými průlezy do prostoru o rozměrech 8x1 m. Jeskyně Žánova díra je tvořena jednou prostorou o délce 6 m.[3]

Strukturní měření v jeskyních bylo prováděno pomocí geologického kompasu. Zpracování dat bylo provedeno v aplikaci Stereonett, grafické úpravy v programu Corel 12. Při studiu jeskyní jsme využili geofyzikální metody elektrické odporové tomografie. Přes jeskyni Kyklop jsme vedli profil o délce 320 s rozestupem elektrod 5 m.

Podle naměřených dat Žánova díra vznikla podél L pukliny ve směru 85–90°. Změna sklonu L puklin a menší sklon vrstevních ploch na bloku B ukazuje na rotaci spodního bloku. Bohužel nebylo možné v této jeskyni naměřit dostatečné množství dat, aby byl zkoumaný vzorek dostatečně reprezentativní, což mohlo ovlivnit interpretaci.

Jeskyně Kyklop probíhá v severní části ve směru 45°, sleduje směr puklin D1. Jižní část pak odpovídá L puklinám (směr zhruba 90°). Strukturní měření ukazují značné rozrušení bloků puklinami a mírnou rotaci proti směru hodinových ručiček. V jeskyni byl zjištěn malý vertikální pokles spodní stěny a minimální rozdíl ve sklonu vrstevních ploch. Dominantním procesem při vzniku jeskyně byl lateral spreading.

Výsledek ERT je zřejmě ovlivněn vysokoodporovou zónou při povrchu ve spodní části profilu. Proto jeskyně Kyklop nevystupuje tak kontrastně vůči okolí. I přesto lze jeskyni a její hloubku dobře určit.

Klíčová slova: hluboká svahová deformace; pseudokras; jeskyně; Kněhyně

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Doc. RNDr. Tomáši Pánkovi, PhD. za cenné rady a Mgr. Janu Lenartovi za rady a pomoc při práci v terénu.

Literatura

[1.] MARGIELEWSKI, W. *Structural control and types of movements of rock mass in anisotropic rocks: Case studies in the Polish Flysch Carpathians*. In *Geomorphology* 77.[s.l.] : [s.n.], 2006. s. 47-68.

[2.] MARGIELEWSKI, W., URBAN, J. *Crevice-type caves as initial forms of rock landslide development in the Flysch Carpathians*. In *Geomorphology* 54, [s.l.] : [s.n.], 2003. s. 325–338.

[3.] WAGNER, J., DEMEK, J., STRÁNÍK, Z. *Jeskyně Moravskoslezských Beskyd a okolí*. 1. vyd. Praha: Česká speleologická společnost, 1990. 131 s.